

Parçada Anlam - 6 (Bilgilendirici ve Hikâye Edici Metinler - Hikâye Unsurları - Gerçek ve Kurgusal Unsurlar - Metnin Dil ve Anlatım Özellikleri)

1. Tosun Bey dışarı çıkıp aceleyle atını değiştirdi. Padişahın otağını tek başına arayacaktı. Güneş batmış, hava kararmaya başlamıştı. Köpüren derelerden geçti. Orman yollarına girdi. Tepelere çıktı. Dört yana naralar savurdu. Sesinin yankılarından başka bir karşılık alamadı. Yağmur durmuyordu. "Yarın erkenden çıkar, bulurum." diyerek geri döndü. Dizgini boş bırakıyor, geldiği yollardan atının içgüdüyle dönebiliyordu.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki zaman dilimlerinin hangisinde gerçekleşmiştir?

- A) Sabah B) Öğle C) Akşam D) Gece

2. Ben lezzetli bir şeftalidim. Cildim ütülenmiş gibi dümdüz ve inceikti. Yanaklarıma gelince onlar sarıdan pembeye dönmüş ve kızarmıştı. Sabahın taze çiğ damlaları henüz yıkanmışım gibi kabuğumun üstündeydi. İçimdeki iri çekirdek yeni bir şeftali ağacının tohumu olmayı düşleyip duruyordu.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kurguya dayalı bir metindir.
B) Deyimlerden yararlanılmıştır.
C) Anlatım I. kişi ağzından yapılmıştır.
D) Betimleyici anlatıma başvurulmuştur.

3. Aşağıdakilerin hangisinde olay, üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır?

- A) Altmış yaşındaki bu saygıdeğer insanın, gayet akıcı ve düzgün bir Türkçe ile konuşmasına hayran kalmıştım. Ayrıca on dört dil bildiğini öğrenince büsbütün şaşırılmıştım.
B) Buradan töreni bütün ayrıntılarıyla görebildiğimiz hâlde salondakilerin bizi görmeleri mümkün değildi. Avrupa saraylarının hepsini gezdim fakat hiçbirinde şu anda bulunduğumuz oda benzeri bir yapı görmedim.
C) Trenin hareket saatine henüz vakit vardı. Pencereden perondaki kalabalığı seyrediyordum. Aralarında tanıdığım insanlar olup olmadığını kontrol ettim. O sırada bir çift gözün bana baktığını gördüm.
D) Merdivenleri pek hızlı çıkmıştı, kapı önüne gelince birden durdu. Kalbinin hızlı hızlı çarptığını duyar gibiydi. Sonra kapıyı açıp içeri girdi. Yerde bir mektup vardı, tedirgin bir şekilde eğilip mektubu aldı.

4. Ufaklık, denizaltının cam kapağını kaldırdı. Kapağın üzerindeki suların denize düşerken çıkardığı ses büyüleyiciydi. Çevresinde tuhaf kokulu ama solunabilir bir hava vardı. Denizaltıyı, kıyıya yanaştırdı. Bir süre, oturduğu yerden çevreyi araştırıp dinledi. Etrafta kimsecikler yoktu. Her yer sessiz ve ıssızdı. Bir tehlike bulunmadığına karar verdi. Çevik bir hareketle karaya sıçradı. Denizaltının kapağını uzaktan kumandayla kapattıktan sonra onu suyun birkaç metre derinliğinde beklemeye aldı.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimlemeden yararlanılmıştır.
B) Olay üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.
C) Benzetme yapılmıştır.
D) Farklı duyuyla ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.

5. Yirmi beş yaşındaydı. Çocukluğunda hayalini kurduğu mavi bisiklete ancak şimdi, bu soğuk eylül sabahında sahip olabiliyordu. Gözleri daldı. Bir süre çocukluğunu düşündü ve üzünlendi. "Vakit kaybetmemeliyim." diyerek bisikletine atladı ve dolaşmaya başladı.

Bu parçada aşağıdaki hikâye unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) Şahıs B) Zaman C) Olay D) Mekân

6. Genç bir adam, ülkenin uzak bir şehrinde yaşayan bir bilgeyi ziyaret etmek ister. Şehre gider, bilgemin evine misafir olur. Evde hiçbir lüks eşya yoktur. Sadece kitaplar, oturmak için minderler ve mobilya olarak da sadece küçük bir sehpayla eski bir iskemle vardır. "Sizin başka eşyanız yok mu?" diye sorar genç adam hayretle. "Peki, seninkiler nerede?" diye karşılık verir bilge. "Benimkiler mi?" der genç adam, şaşırılmıştır. "Ben yolcuyum, biliyorsunuz." der. Bilgenin cevabı kısaciktir: "Ben de öyle!.."

Bu parçadaki olay, yer, zaman ve kişiler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	Olay	Yer	Zaman	Kişiler
A)	Genç adamın bilgeyi ziyareti	Bilgenin evi	Belirsiz	Genç adam, bilge
B)	Genç adamın yolculuğu	Bilgenin evi	Akşamüzeri	Genç adam, bilge
C)	Genç adamın misafirliliği	Şehir	Belirsiz	Genç adam, yazar
D)	Bilgenin yaşayışı	Şehir	Akşamüzeri	Bilge, yazar

Parçada Anlam - 6 (Bilgilendirici ve Hikâye Edici Metinler - Hikâye Unsurları - Gerçek ve Kurgusal Unsurlar - Metnin Dil ve Anlatım Özellikleri)

7. Zeynep, hava karardıktan sonra gökyüzünü izlemeyi seviyordu. Akşamları ay ve yüzlerce yıldız havayı aydınlatıyordu. Öğretmeni, her akşam aya bakmalarını ve nasıl görüldüğünü not almalarını istedikten sonra daha dikkatli incelemeye başladı gökyüzünü. Resim defterine her akşam ayın şeklini çizmeye başladı. Ay, ilk gün bembeyaz ve yuvarlaktı. Bir hafta sonra ayın yarısının olmadığını fark etti. Sonraki hafta, "ay"ı hiç göremedi. Nihayet birkaç gün sonra ay tekrar görüldü. Bu kez Türk bayrağındaki gibiydi. Bu durum Zeynep'in, kendisini gururlu hissetmesine neden oldu. Birkaç gün sonra ay tekrar yarım oldu ama öncekinden farklıydı.

Bir zamanlar zengin bir tüccar varmış. Parasını nerede kullanacağını gayet iyi bilen bu tüccar hastalanmış ve bütün mirasını oğluna bırakmış. Tüccarın oğlu parayı har vurup harman savurmaya başlamış. Böyle olunca serveti kısa zamanda suyunu çekmiş. Arkadaşları da birer birer uzaklaşmışlar çevresinden. Sadece iyi yürekli bir arkadaşı ona eski bir sandık yollamış ve "Pılını pırtını bunun içine koyarsın!" demiş. Fakat onun, sandığa koyacak hiçbir şeyi yokmuş. Bu sandık, herkesin bildiği sandıklardan değilmiş. Kilidine dokunur dokunmaz uçmaya başlıyormuş. Tüccarın oğlu kilide parmağını basınca sandık, evin bacasından fırlayıp havalanmış ve bulutların arasında ilerlemeye başlamış.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Anlatımın III. kişi ağzından yapılması
- B) Gerçek dışı olaylara yer verilmesi
- C) Hikâye edici metin olması
- D) Deyim kullanılması

8. İtfaiye görevlileri merdivenle Cem'i ve kedisini kurtardılar. Cem, itfaiye merdiveninin ucundaki kutuya hayran kaldı. Onu lunaparktaki çarpışan arabalara benzetti. Ama bu, uçan bir arabaydı. Cem'in korkusu gitmişti. Uçan bir arabadan aşağıyı seyretmek çok güzeldi. Aşağıdaki kalabalığı gördü. Herkes kendisine bakıyordu.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hikâye edici bir metinden alınmıştır.
- B) Üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.
- C) Zaman belli değildir.
- D) Kişileştirme yapılmıştır.

9. Değirmenci, ülkenin kralına kızının on parmağında on marifet olduğunu, her işi yapabileceğini söylemiş. Kral, genç kızdan bir oda dolusu samanı altın ipliğe dönüştürmesini istemiş. Genç kızın etekleri tutuşmuş. Ne yapacağını bilememiş ve ağlamaya başlamış. Gece yarısına doğru odanın duvarı bir kapı gibi açılmış ve içinden bir cüce çıkmış. Genç kız çok korkmuş. Cüce, "Benden korkmana gerek yok." deyince kız, ona yaşadıklarını anlatmış. Cüce "O iş çok kolay, ben samanları altın ipe çevirebilirim." demiş ve başlamış çalışmaya. Kızcağız, cücenin yaptıklarını hayretle izliyormuş. Çünkü o, eline aldığı samanı anında altın ipe dönüştürüyormuş. Kısa sürede tüm samanı altın ipe dönüştürmeyi başarmış.

Genç bir çocuk, ineğiyle pazara giderken yolda tuhaf bir adama rastlamış. Adam, "Bak çocuğum, bana bu ineği verirsen karşılığında sana fasulye taneleri veririm." demiş. "Fasulye tanesi mi?" demiş çocuk şaşkınlıkla. "Ama bunlar sihirli." demiş adam. Bunu duyan çocuk, fasulyeler karşılığında ineğini vererek eve dönmüş. Durumu annesine anlatmış. Annesi ona çok kızmış. Fasulye tanelerini dışarı fırlatmış. Çocuk, sabah olunca gözlerine inanamamış çünkü dışarıda sihirli bir fasulyenin hızla büyüdüğünü görmüş. Hemen pencereden sarkıp sihirli fasulyeye tutunmuş ve tırmanmaya başlamış. Biraz sonra kendini garip bir ülkede bulmuş.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Benzetmeden yararlanılması
- B) Deyim kullanılması
- C) Olağanüstü olaylara yer verilmesi
- D) Hikâye edici metin olması

10. Roman ve hikâyelerde olay anlatımı yapılır. Bu nedenle benzer yönleri vardır. Her ikisinde de gerçek veya gerçeğe yakın olayların anlatılması bu benzer yönlerden biridir. Ancak farklı yönleri daha fazladır. Hikâye, kısa ve orta uzunlukta olur; roman ise uzundur. Hikâyede kişi sayısı azdır, romanda fazladır. Hikâye, tek bir olay üzerine kurulur; romanda ise olaylar zinciri vardır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanımlama yapılmıştır.
- B) Bilgilendirici bir metindir.
- C) Örnekleme başvurulmuştur.
- D) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.